Privremeni v.d. rektora _____ ODOBRAVAM
S.N. Smirnov
«___» _____ 2025.

PROGRAM PRIJEMNIH ISPITA

37.04.01 PSIHOLOGIJA

SMER (PROFIL)

«INTEGRALNA PSIHODINAMSKA PSIHOTERAPIJA I SAVETOVANJE»

DEO 1.

OPŠTA PSIHOLOGIJA

Tema br. 1. Psihologija kao nauka. Predmet, zadaci i metode psihologije.

Opšte odlike psihologije kao nauke. Pojam predmeta i objekta nauke. Struktura opšte psihologije, njene osnovne grane. Zadaci opšte psihologije.

Psihološki odraz kao subjektivna slika objektivnog sveta. Osnovne etape razvitka predstava o predmetu psihologije. Uloga i mesto psihologije u sistemu prirodnih i društvenih nauka.

Metodološke osnove psihologije. Metodološki principi. Metode psihologije. Veza metoda psihologije i metoda drugih nauka.

Tema br. 2. Koncept psihe i njene evolucije. Poreklo i razvoj svesti.

Psiha kao svojstvo visoko organizovane žive materije. Osnovne funkcije psihe. Razvoj psihe u filogenezi. Instinktivno ponašanje životinja i stadijum elementarne psihe. Stadijum intelektualnog ponašanja, njegove glavne karakteristike. Imprinting. Opšti problemi porekla ljudske psihe.

Svest kao najviši nivo psihičkog odražavanja. Priroda ljudske svesti. Svest kao oblik čovekovog odražavanja stvarnosti. Aktivnost i intencionalnost kao glavne karakteristike svesti. Uloga rada u formiranju i razvoju ljudske svesti. Struktura svesti.

Kulturno-istorijski koncept razvoja ljudske psihe. Koncept viših mentalnih funkcija u koncepciji Vigotskog. Komponente koncepcije Vigotskog: čovek i priroda, čovek i sopstvena psiha, genetski aspekti. Interiorizacija.

Tema br. 3. Psihološka teorija aktivnosti.

Opšte poimanje aktivnosti kao forme interakcije čoveka sa okolnom sredinom. Vrste aktivnosti. Aktivnost i čovekov razvoj. Opšti opis strukture aktivnosti u psihološkoj teoriji aktivnosti Leontjeva. Radnja kao centralna komponenta aktivnosti. Osnovne karakteristike radnje i operacija. Motiv aktivnosti.

Vodeći motiv i motivi-stimulusi. Cilj aktivnosti. Znanje, veštine, sposobnosti i navike u strukturi aktivnosti; njihov značaj, specifičnosti. Značaj psihološke teorije aktivnosti u razumevanju psihološkog razvoja čoveka.

Tema br. 4. Oset i opažanje.

Oset i opažanje kao različiti oblici odražavanja realnosti. Oset kao čulno odražavanje pojedinačnih svojstava predmeta. Fiziološki mehanizmi oseta. Pojam analizatora. Klasifikacija oseta. Interoceptivni, proprioceptivni i eksteroceptivni oseti. Kontaktni i distantni osećaji. Zakonitosti oseta. Osnovne karakteristike oseta: kvalitet, intenzitet, trajanje i prostorna lokalizacija. Veberov i Fehnerov zakon.

Opažanje kao predmetno odražavanje stvarnosti. Klasifikacija vrsta opažaja. Vrste opažaja prema dominantnom analizatoru. Vrste opažaja prema formi postojanja materije. Vrste opažaja u zavisnosti od voljnog napora.

Osnovna svojstva opažaja: predmetnost, celovitost, stalnost, smisaonost i uopštenost, apercepcija, selektivnost. Pojam iluzije opažanja. Predmet i pozadina u opažanju. Uzajamni odnos osećaja i opažaja.

Tema br. 5. Pažnja i pamćenje.

Pažnja kao psihološki fenomen. Teorije pažnje. Vrste pažnje. Pasivna (nevoljna) pažnja. Aktivna (voljna) pažnja. Sekundarna voljna pažnja, uslovi njenog nastanka. Tenacitet (postojanost) pažnje. Usredsređenost pažnje. Obim pažnje. Podeljena pažnja. Preusmeravanje i pokretljivost pažnje (vigilnost). Razvoj pažnje.

Opšte predstave o pamćenju. Osnovni faktori i zakoni pamćenja. Teorije pamćenja. Procesi pamćenja. Zapamćivanje. Zadržavanje. Reprodukcija. Prisećanje. Zaboravljanje. Faktori koji utiču na zaboravljanje. Vrste pamćenja. Pasivno i aktivno pamćenje. Kratkoročno, operativno i dugoročno pamćenje. Vizuelno pamćenje. Auditivno pamćenje. Motoričko pamćenje. Emocionalno pamćenje. Taktilno pamćenje. Zakoni i zakonitosti pamćenja. Mnemička aktivnost (mnemotehnika). Pamćenje i aktivnost. Razvoj i trening pamćenja.

Tema br. 6. Mišljenje i mašta.

Opšte predstave o mišljenju. Dve faze mišljenja: predpojmovno i pojmovno mišljenje. Vrste mišljenja: vizuelno-delatno, vizuelno-imaginativno, verbalno-logičko, apstraktno. Oblici misaonog procesa: formiranje i usvajanje pojmova, sudova i zaključaka; rešavanje problema (misaonih zadataka). Pojam. Sud. Zaključak. Indukcija. Dedukcija. Analogija. Misaone operacije. Analiza. Sinteza. Upoređivanje. Generalizacija. Apstrahovanje (apstrakcija). Konkretizacija. Sistematizacija (klasifikacija).

Mišljenje i inteligencija. Mišljenje kao oblik spoznajne aktivnosti subjekta. Filogeneza, sociogeneza i ontogeneza mišljenja.

Opšte predstave o mašti. Funkcije mašte. Aktivna i pasivna mašta. Kreativna mašta. Rekonstruktivna aktivna mašta. Namerna pasivna i nenamerna pasivna mašta. Maštanje. Fantazije. Halucinacije. Snovi. Aglutinacija. Akcentovanje ili naglašavanje. Hiperbolizacija. Shematizacija. Tipizacija. Zamišljanje stvarnosti u slikama i mogućnost korišćenja tih slika. Regulisanje emocionalnih stanja. Voljna regulacija spoznajnih procesa i stanja osobe. Upravljanje psihofiziološkim stanjem organizma.

Tema br. 7. Emocije i volja.

Osnovni pravci u razvoju predstava o emocijama. Pojam emocija i osećanja. Specifičnost psihološkog odražavanja kroz emocije. Zakonitosti emocija i osećanja. Biološka svrsishodnost emocija. Funkcije emocija. Teorije emocija: Darvinova biološka koncepcija, Džejms-Langeova periferna teorija, Kenon-Bardova teorija, Simonovljeva informatička teorija emocija i dr. Klasifikacije emocija i osećanja. Raspoloženje. Strast. Afekt. Karakteristične osobine afekta. Frustracija. Osnovni uzroci frustracije. Emocionalni stres. Stres kao nespecifična reakcija organizma. Osnovne faze stresa prema Hansu Seliju.

Pojam volje, voljne radnje i voljne regulacije. Funkcije volje u različitim pristupima. Izbor motiva i ciljeva. Mobilizacija fizičkih i psihičkih sposobnosti pri postizanju postavljenih ciljeva. Voljna regulacija ponašanja. Struktura voljnih radnji. Vrste voljnih radnji. Voljne osobine. Razvoj voljne regulacije u ontogenezi. Vaspitavanje i samovaspitavanje volje.

Tema br. 8. Temperament i karakter.

Temperament kao svojstvo ličnosti. Osnovni tipovi temperamenta: kolerični, sangvinični, melanholični, flegmatični. Osobine nervnog sistema kao osnova temperamenta. Snaga ekscitacije i inhibicije, uravnoteženost i pokretljivost nervnih procesa. Tipovi nervnog sistema prema I.P. Pavlovu. Učenja o temperamentu. Karakteristike odnosa između temperamenta i uspešnosti čovekove aktivnosti.

Karakter kao osobina ličnosti. Struktura karaktera. Povezanost karaktera i temperamenta. Postavljanje problema karaktera u psihoanalizi S. Frojda. Karakterologija po Jungu: pojam ekstraverzije i introverzije. Akcentovana (prenaglašena) osobina kao osnova klasifikacije karaktera u koncepciji K. Leongarda, A.E. Lička. Formiranje karaktera.

Tema br. 9. Sposobnosti.

Pojam sposobnosti. Karakteristika opštih sposobnosti. Teorijske i praktične sposobnosti. Nivoi razvoja sposobnosti i individualne razlike. Potencijalne i aktuelne sposobnosti. Odnos opštih i specifičnih sposobnosti. Darovitost. Kompenzacija sposobnosti. Majstorstvo i talenat. Genijalnost.

Tema br. 10. Psihička stanja.

Psihička stanja i njihov položaj među drugim psihičkim pojavama. Funkcije psihičkih stanja. Klasifikacija psihičkih stanja. Dijagnostika psihičkih stanja. Upravljanje psihičkim stanjima. Razvoj učenja o psihičkim stanjima. Karakteristika stanja organizma i psihe. Tipična funkcionalna stanja. Granična stanja i adaptacija.

DEO 2.

PSIHOLOGIJA LIČNOSTI

Tema br. 1. Problem ličnosti u psihologiji.

Osnovni pristupi proučavanju ličnosti. Definicija i sadržaj pojma „ličnost". Nivoi analize ličnosti kao psihološke formacije. Odnos pojmova „individua", „subjekt", „ličnost", „individualnost". Struktura ličnosti: usmerenje, sposobnosti, temperament, karakter. Povezanost socijalnog i biološkog u ličnosti. Problem interakcije biološkog, socijalnog i psihičkog. Koncepcije strukture ličnosti u psihologiji (K.K. Platonov, A.N. Leontjev, B.G. Ananjev i drugi).

Tema br. 2. Klasifikacija teorija ličnosti u psihologiji.

Psihodinamski pravac u proučavanju ličnosti.

Osnovni principi i koncepti Adlerove individualne psihologije
Individua kao jedinstvena i usklađena celina. Ljudski život kao aktivno stremljenje ka savršenstvu. Osećaj inferiornosti i kompenzacija. Stremljenje ka nadmoćnosti i stil života. Tipovi ličnosti povezani sa stilovima života (oslanjajući, izbegavajući, dominirajući, društveno korisni). Socijalni interes kao pokazatelj psihičkog zdravlja.

Jungova analitička psihologija
Osnovne koncepcije i principi. Struktura ličnosti. Arhetipovi (najvažniji: persona, anima, animus, senka, sopstvo). Usmerenost Ega ili stav (ekstraverzija, introverzija).

Fromova humanistička teorija ličnosti
Osnovne koncepcije i principi. Osnovni konflikt ljudskog postojanja: sloboda i usamljenost. Mehanizam bega od slobode. Karakteristike egzistencijalnih potreba. Socijalni tipovi karaktera.

Skinerova teorija operantnog učenja
Ličnost iz ugla bihejvorističkog pravca. Respondentno i operantno ponašanje.

Režimi potkrepljenja. Uslovno potkrepljenje. Kontrola ponašanja putem averzivnih stimulusa. Primena: lečenje zasnovano na operantnom učenju.

Osnovni principi humanističkog pristupa istraživanju ličnosti
Specifičnost egzistencijalnog pristupa razumevanju suštine i mehanizama razvoja ličnosti. Osnovna stanovišta Maslovljeve humanističke teorije: individua kao jedinstvena celina; neadekvatnost eksperimenata na životinjama; pozitivna unutrašnja priroda čovečanstva, kreativni potencijal čoveka. Motivacija: hijerarhija potreba. Pokretačke snage i mehanizmi razvoja ličnosti. Deficitarne potrebe i motivi rasta. Proučavanje mehanizama samoaktualizacije, karakteristične osobine samoaktualizovanih ličnosti.

Osnovna stanovišta Rodžersove fenomenološke teorije ličnosti
Tendencija aktualizacije kao pokretačka snaga razvoja ličnosti. Pojam self koncepta. Struktura self koncepta (očekivano Ja i idealno Ja). Razvoj self koncepta.

Osnovna stanovišta delatne teorije ličnosti (S.L. Rubinštajn, A.N. Leontjev, K.A. Abulhanova-Slavskaja, A.V. Brušlinski)
Delatnost kao izvor razvoja ličnosti. Predmetnost i subjektnost kao karakteristike delatnosti. Ličnost kao sistemska osobina individualnosti, koja se formira kroz delatnost i komunikaciju (A.N. Leontjev). Karakteristika strukturnih komponenata ličnosti (usmerenost, sposobnosti, karakter, samokontrola). Analiza psihološke strukture delatnosti, njenih nivoa i sastavnih jedinica. Emocije i ličnost. Razvoj i formiranje ličnosti u ontogenezi.

Proučavanje ličnosti s tačke gledišta prirodnih nauka
Koncepcija odnosa Lazurskog. Stanovište o odnosima kao jezgru ličnosti. Pogledi Lazurskog na prirodu i strukturu ličnosti. Endopsiha kao jezgro ljudske ličnosti, njena osnova. Egzopsiha kao odnos ličnosti prema spoljnim objektima, sredini. Uticaj ideja V.M. Behtereva.

Psihologija odnosa Mjasiščeva
Proučavanje ličnosti u delima V.N. Mjasiščeva. Pojam i struktura ličnosti. Ličnost kao sistem odnosa čoveka prema okolnoj stvarnosti. Sistem odnosa ličnosti, njegova karakteristika. Razvoj ličnosti. Socijalno okruženje kao izvor razvoja ličnosti.

Koncepcija dinamičke funkcionalne strukture ličnosti Platonova
Sistemski pristup proučavanju ličnosti. Psihološka struktura ličnosti. Karakteristika kriterijuma za izdvajanje osnovnih podstruktura ličnosti. Četvorokomponentni model ličnosti K.K. Platonova: usmerenost i odnosi ličnosti; individualna kultura ličnosti (znanja, veštine, sposobnosti i navike, stečene ličnim iskustvom); individualne osobine psihičkih procesa; svojstva temperamenta ili tipološke osobine ličnosti.

Koncepcija B.G. Ananjeva
Psihološka teorija celovite ličnosti. Proučavanje ličnosti u delima B.G. Ananjeva.

Ličnost kao centralna kategorija savremenih znanja o čoveku. Osnovne karakteristike čoveka kao individue, subjekta delatnosti, ličnosti i individualnosti. Ličnost kao sistemski kvalitet čoveka.

DEO 3.

RAZVOJNA PSIHOLOGIJA

Razvojna psihologija kao grana psihologije. Predmet, zadaci i metode razvojne psihologije.
Karakteristika osnovnih pojmova: rast, razvoj, kvalitativno nove psihičke formacije, dominantna aktivnost, krizni periodi razvoja, socijalna situacija razvoja.

Starosne periodizacije psihičkog razvoja:
G. S. Hol, H. Hačinson, S. Frojd, E. Erikson, D. Elkonjin.

Opšte odlike psihičkog razvoja kod odojčadi i u ranom detinjstvu, kvalitativno nove psihičke formacije. Opšte odlike predškolskog uzrasta: dominantna aktivnost, socijalna situacija razvoja, nove formacije. Osobine psihičkog razvoja u mlađem školskom uzrastu: dominantna aktivnost, socijalna situacija razvoja, nove formacije. Karakteristika adolescencije i rane mladosti: dominantna aktivnost, socijalna situacija razvoja, nove formacije. Opšte odlike mladosti. Akmeološki period, opšte odlike. Period gerontogeneze, karakteristika osobina ličnosti.

DEO 4.

SOCIJALNA PSIHOLOGIJA

Tema br. 1. Psihologija komunikacije

Pojam komunikacije u socijalnoj psihologiji. Značaj i funkcije komunikacije. Vrste komunikacije. Nivoi komunikacije. Struktura komunikacije u predstavama različitih autora (na primer, G.M. Andrejev, A.A. Bodaljov, B.F. Lomov i drugi). Osnovni aspekti procesa komunikacije: komunikativni, perceptivni, interaktivni; njihov odnos sa karakterom zajedničke aktivnosti i karakterom odnosa partnera u komunikaciji.
Specifičnosti komunikacijskog procesa među ljudima: obogaćivanje i razvoj informacija tokom njihovog „kretanja“; aktivna pozicija partnera u komunikacijskom procesu; smisaona interpretacija informacija i dr. Vrste komunikacije. Verbalna i neverbalna komunikacija. Socijalno-psihološke zakonitosti razumevanja verbalne poruke. Tipovi komunikacijskih barijera. Manipulacija u sistemu međuljudskih odnosa. Pojam neverbalne komunikacije. Opis osnovnih struktura (vrsta) neverbalnog ponašanja. Prostorno-vremenska

organizacija komunikacije. Pojam ekspresivnog repertoara osobe. Neverbalna komunikacija kao pokazatelj specifičnosti unutargrupnih odnosa i interakcija.

Tema br. 2. Socijalno-psihološka karakteristika konflikta.

Problem interakcije (međudejstva) u socijalnoj psihologiji. Različiti načini opisivanja strukture interakcije. Osnovni pojmovi Bernove transakcione analize. Problemi interakcije u simboličkom interakcionizmu (koncept Dž. Mida). Tipovi interakcije: kooperacija i konkurencija. Psihološki sadržaj kooperacije. Produktivna konkurencija.
Problem konflikta u socijalnoj psihologiji (N.V. Grišina, A.I. Doncov, L.A. Petrovskaja). Vrste konflikata (M. Dojč). Konstruktivne i destruktivne funkcije konflikta. Struktura konflikta. Strategije ponašanja u konfliktnoj situaciji (model i metodologija K. Tomasa). Dinamika konflikta. Razrešenje konflikta. Problem upravljanja konfliktima.

DEO 5.

PSIHOLOŠKO SAVETOVANJE

Psihološko savetovanje: pojam, vrste savetovanja i njihove karakteristike. Specifičnosti psihološkog savetovanja. Psihološko savetovanje kao vrsta psihološke pomoći. Ciljevi i zadaci psihološkog savetovanja. Etički principi psihološkog savetovanja.

Список литературы:

1. Buggle, F. Razvojna psihologija Jeana Piageta. — Beograd: Zavod za udžbenike, 2000. — 312 str. — ISBN: 978-86-17-09135-4.
2. Kostić, A. Kognitivna psihologija. — Beograd: Zavod za udžbenike, 2015. — 520 str. — ISBN: 978-86-17-12452-6. — Tekst: elektronski. — URL: https://www.researchgate.net/publication/281479644_Kognitivna_psihologija
3. Rot, N. Psihologija ličnosti. — Beograd: Zavod za udžbenike, 2006. — 416 str. — ISBN: 978-86-17-06619-2.
4. Smederevac, S., & Mitrović, D. Ličnost – metodi i modeli. — Novi Sad: Filozofski fakultet, 2008. — 340 str. — ISBN: 978-86-6065-074-3. — Tekst: elektronski. — URL: https://www.ff.uns.ac.rs/dokumenta/publikacije/licnost_metodi_i_modeli.pdf
5. Trebješanin, Ž. Rečnik psihologije. — Beograd: Zavod za udžbenike, 2009. — 536 str. — ISBN: 978-86-7979-267-2.

6. Zdravković, S. Percepcija. — Novi Sad: Filozofski fakultet, 2012. — 278 str. — ISBN: 978-86-6065-345-4. — Tekst: elektronski. — URL: https://www.ff.uns.ac.rs/dokumenta/publikacije/percepcija.pdf
7. Jerković, I., & Zotović, M. Razvojna psihologija. — Novi Sad: Filozofski fakultet, 2010. — 456 str. — ISBN: 978-86-6065-081-1. — Tekst: elektronski. — URL: https://www.ff.uns.ac.rs/dokumenta/publikacije/razvojna_psihologija.pdf

Руководитель ООП Бариляк И. А.